

TER BESPREKING

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief

Datum

12 februari 2026

Referentie

61940656

Bijlagen

nota

DUTO-vraagstukken bij het gebruik van kunstmatige
intelligentie

Aanleiding

Het doel van deze nota is om de Standaardisatieraad Nationaal Archief (SRNA) in kennis te stellen van:

1. Een verzoek aan de Algemeen Rijksarchivaris (ARA) van de CIO van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) en Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) om met urgentie een handreiking te ontwikkelen over DUTO-vraagstukken bij het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI).
2. De reactie van de Algemeen Rijksarchivaris op dit verzoek.
3. De factoren die meewegen bij de afweging die het Nationaal Archief voor 2026 maakt op dit gebied. Deze leiden ertoe dat het ontwikkelen van kennisproducten op dit gebied dit jaar waarschijnlijk niet geïnitieerd kan worden.

Aan de leden van de Standaardisatieraad worden ter bespreking de volgende vragen gesteld:

1. Onderschrijven de leden het belang en de urgentie van het uitwerken van DUTO-vraagstukken rondom het gebruik van kunstmatige intelligentie?
2. Steunen de leden een nadere uitwerking van dit thema binnen de kennisproducten van het Nationaal Archief vanaf 2027?

Toelichting

In een brief van de CIO van de ministeries van BZK en VRO (dd. 3 oktober 2025) aan de ARA benoemt deze het toenemend gebruik van kunstmatige intelligentie door ambtenaren van diens ministerie. En de behoefte aan duidelijke richtlijnen op het gebied van het archiveren van AI. Aan de ARA wordt in de brief verzocht om een handreiking op te stellen die bijdraagt aan die duidelijkheid over de vraagstukken rondom duurzame toegankelijkheid die komen kijken bij het gebruik van kunstmatige intelligentie.

De ARA heeft op 12 november 2025 gereageerd op dat verzoek. Ze herkent de ontwikkelingen die door de CIO van BZK en VRO worden beschreven. En ze onderschrijft het belang en de urgentie van duurzame toegankelijkheid op dit gebied. Voor wat betreft het uitwerken van dit thema in de vorm van een (module binnen een) kennisproduct benoemt ze de rol van de SRNA. En geeft ze aan dat in

2026 weinig ruimte beschikbaar is op de ontwikkelagenda om een kennisproduct te ontwikkelen, maar dat dit onderwerp ook uitgewerkt zou kunnen worden als een module binnen de handreiking Duurzame Toegankelijkheid van Algoritmes. Die laatste optie kan minder arbeidsintensief zijn, maar zal gezien de volle ontwikkelagenda ook moeilijk in 2026 gerealiseerd kunnen worden.

Datum

30 januari 2026

De planning voor 2026 voor wat betreft het ontwikkelen en beheren van kennisproducten zit vol, wat het moeilijk maakt om het ontwikkelen van een nieuwe module of een nieuw kennisproduct op te pakken. Twee factoren spelen daarbij in het bijzonder een rol:

1. In 2026 is het beschikbare budget voor kennisproducten en andere activiteiten op het gebied van duurzame toegankelijkheid vanuit het Programma Open Overheid (PROO) een stuk lager dan in 2025. Afstemming over welke activiteiten en kennisproducten het NA van dit budget levert vindt plaats ten tijde van het schrijven van deze notitie. Maar het is nu al duidelijk dat de prioriteit ligt bij het afronden van activiteiten en kennisproducten die al eerder gestart zijn. Door het lagere budget blijft er voor nieuwe kennisproducten bijna zeker geen ruimte over.

NB: 2026 is het laatste jaar dat het NA middelen krijgt van het Programma Open Overheid.

2. Naast de activiteiten in opdracht van PROO is de ontwikkelagenda gevuld met actualisaties van kennisproducten met het oog op de Archiefwet 20xx die in 2027 van kracht wordt. Door de ingangsdatum van de wet is hier ook geen ruimte om af te wijken van de ontwikkelagenda.

Een derde reden om niet nu al te beginnen met het werk aan een kennisproduct over het gebruik van kunstmatige intelligentie (en de DUTO-implicaties daarvan) is inhoudelijk. Ondanks, of misschien juist door, de snelle ontwikkeling van AI is er nog weinig gestolde kennis over het toepassen van DUTO bij het gebruik van AI. Om tot een gedragen en bruikbaar kennisproduct te komen, moet de kennis hierover nog naar een hoger plan getild worden.

Advies

Bovenstaande heeft als consequentie dat er in 2026 nog geen prioriteit gegeven kan worden aan het uitwerken van het thema kunstmatige intelligentie binnen bestaande kennisproducten of in de vorm van een nieuw kennisproduct. Tegelijkertijd heeft het gebruik van kunstmatige intelligentie belangrijke implicaties voor informatiehuishouding bij de overheid. En is de behoefte aan duidelijkheid en toepasbaar advies hierover evident. Daarom wordt aan de Standaardisatieraad Nationaal Archief geadviseerd om DUTO-vraagstukken rondom het gebruik van kunstmatige intelligentie als een in de toekomst (vanaf 2027) 'te ontwikkelen' thema toe te voegen aan de [Ontwikkelagenda Kennisproducten](#).